

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพของสังคมไทยขณะนี้กำลังก้าวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีส่วนผลักดันให้สังคมไทยกลายเป็นระบบเปิด ข้อมูลข่าวสารและทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากสังคมภายนอกได้หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้เองสังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีพลเมืองที่มีคุณภาพและศักยภาพที่เหมาะสม การศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการเตรียมและพัฒนาคนออกสู่สังคมต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคนไทยทั้งหมดให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ก็ได้มีข้อกำหนดซึ่งมีใจความอยู่ข้อหนึ่งคือ “...การปฏิรูประบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีการพัฒนาทั้งทางสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ...” ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้คนสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ (วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2544 : 46)

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้จัดหมวดประสบการณ์เป็น 5 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยความรู้ด้านต่างๆ ในการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์ อันจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศชาติ เนื่องจากมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของมนุษย์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดี โดยการเสริมสร้าง ค่านิยมพื้นฐาน เจตคติ และอุปนิสัยที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นกลุ่มที่พัฒนาทักษะและ คุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดี โดยเฉพาะคุณลักษณะการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและปัญหาเกี่ยวกับสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อการอยู่ร่วมกัน ต่อชุมชน ต่อท้องถิ่นและต่อประเทศชาติ (ทรงศรี เนียวกุล. 2542 : 4-5) ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม มีความสามารถ มีทักษะในการคิด รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถนำ

ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต (วราภรณ์ บรรดิ. 2543 : 15) ดังนั้นการจัด การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงต้องจัดโดยมุ่งให้ ผู้เรียนมีโอกาสลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองอย่างมีขั้นตอนจนเกิดทักษะและ สามารถนำไปใช้ได้ อีกทั้งจะต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่เกิดจาก จิตสำนึกและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ เสียสละต่อสังคมและส่วนรวมอย่างแท้จริง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ อย่างฉลาดและมีทักษะในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม (รัชนีกร ทองสุชาติ. 2544 : 75-79) ทั้งนี้เนื่องมาจากในชีวิตจริงของคนเรา จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หัวใจสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบรรลุเป้าหมายคือ การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น โดย เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมให้มาก หรือยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ ความคิด ความรับผิดชอบและรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควร ส่งเสริมให้อยู่ในรูปของกระบวนการกลุ่มเพราะการเรียนในรูปของกระบวนการกลุ่มนักเรียนจะได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใจ แก้ปัญหาในกิจกรรมจนสำเร็จเป้าหมายร่วมกัน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2540 : 30) แต่ปัญหาที่ทำให้การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตขาดประสิทธิภาพ คือ การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ครูมักจะใช้กระดานดำประกอบการสอนมาก กิจกรรมการ สอนยึดครูเป็นศูนย์กลางโดยครูจะเน้นการบรรยายเนื้อหา ไม่มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกัน อภิปรายทดลองปฏิบัติจริงมากนัก (วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2544 : 71) ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนไม่กล้า พูดคุ้ยซักถาม จนทำให้บรรยากาศในการเรียนนั้นขาดการสื่อสารต่อกัน ซึ่งเป็นการทำให้ปิดกั้น ทักษะทางความคิดของนักเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ดังรายงานผลการ ประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2543 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ 41.01 ซึ่งคุณภาพ อยู่ในระดับ 0 จึงถือว่านักเรียนมีคุณภาพในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในเกณฑ์ที่ ยังไม่น่าพอใจ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี. 2544 : 23) จึงจำเป็นต้องปรับปรุง วิธีการสอน และจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่า สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปเปลี่ยนจากเดิมคือ จากสภาพที่ครูยืนพูดอยู่หน้าชั้นเรียนโดยมีนักเรียนนั่งฟังเพียงอย่างเดียวได้เปลี่ยนไปเป็นกิจกรรม กลุ่มมากขึ้นแต่เป็นที่น่าเสียดายว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเหล่านั้นไม่มีกระบวนการกลุ่มที่ดีเกิดขึ้น กล่าวคือ ถึงจะมีการแบ่งกลุ่มกันทำงานและนักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่มแต่การทำงานยังมีลักษณะ

ต่างคนต่างทำไม่มีการร่วมกันคิด ร่วมกันทำมากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการกลุ่ม อันเป็นผลทำให้การเรียนการสอนโดยการใช้กลุ่มไม่ได้ผลเท่าที่ควร (ทิสนา แคมมณี และคนอื่นๆ. 2541 : 97-98) และการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอนจะเป็นในลักษณะของการแบ่งงานกันทำแล้วนำมารวมกันมากกว่าโดยที่ครูคงจะมุ่งวัดกันที่ผลงานนั้นมากกว่ากระบวนการทำงาน (ไสว พิกขาว. 2542 : 134) นอกจากนี้แล้วโดยส่วนมากจะพบว่าการเรียนรู้เป็นกลุ่มนั้นสมาชิกบางคนมีความรับผิดชอบดีมาก บางคนไม่มีความรับผิดชอบไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย หรือไม่ไว้วางใจต่อผู้ที่เรียนอ่อนในการทำงาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2541 : 37)

การที่จะพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพได้นั้น จึงจำเป็นต้องช่วยปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงานกลุ่มอย่างแท้จริง สอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องหรือเหมาะสมในเรื่องการดำเนินงานกลุ่มและฝึกให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่รู้และเข้าใจอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญ (ทิสนา แคมมณีและคนอื่นๆ. 2541 : 100) ดังนั้นจึงควรนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาใช้ในการสอน เพราะเป็นการเรียนที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่น เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และให้ความสำเร็จของกลุ่ม (สุพล วังสินธุ์. 2543 : 9) ซึ่งในแต่ละกลุ่มนั้นจะมีสมาชิกประมาณ 3-5 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับผิดชอบการทำงานของกลุ่ม (ปทีป เมธาคูณวุฒิ. 2543 : 1) การเรียนแบบร่วมมือเป็นการส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันซึ่งจะทำให้ นักเรียนพัฒนาความ เชื่อมั่น พัฒนาความคิด มีวิสัยทัศน์ หรือมุมมองกว้างขึ้น มีการปรับตัวในสังคมดีขึ้นและยังช่วย ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย (จันทร์ธา ดันติพงสานุรักษ์. 2543 : 36-38) สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2543 : 71) ที่กล่าวว่าวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพในด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและในเรื่องอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ ปฏิสัมพันธ์ทางบวก เจตคติที่ดีต่อวิชาและ ผู้สอน การเห็นคุณค่าของตนเองและทักษะทางสังคม

มีงานวิจัยที่ศึกษาพบว่า การเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ดังเช่นงานวิจัยของ พรสมบัติ ศรีไสย (2539) พบว่า การเรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนารูปแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีทักษะทางสังคม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณี สิลกุล (2543) พบว่า การเรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานร่วมกันและเจตคติได้เป็น

อย่างดี ดังนั้นการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความสามารถจากการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม เป็นรูปแบบที่จำลองการอยู่ร่วมกันในสังคมสู่ห้องเรียน นักเรียนจะได้ฝึกกิจกรรมการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันอีกทั้งยังคำนึงถึงความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ (วัฒนาพร กระจับทุกข์. 2542 ก : 38-39)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ หรือ STAD (Student Teams – Achievement Divisions) ที่เน้นให้นักเรียนแต่ละคนได้รับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม มีการพึ่งพาช่วยเหลือกันในลักษณะเพื่อนสอนเพื่อน จากงานวิจัยของ ปาริชาติ จิตรน้า (2540) พบว่า เทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์นั้นเมื่อเทียบกับวิธีอื่น สามารถจะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทั้งพัฒนาเจตคติและทักษะการทำงานร่วมกันจากการเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคนี้มาใช้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์กับการสอนตามปกติว่าจะแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยทำให้ทราบถึงลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย อันจะเป็นผลทำให้การอยู่ร่วมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายและประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์และที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์และที่ได้รับการสอนตามปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลา

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดิน หิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว เมฆ หมอกและฝน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 36 คาบ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 845 คน จาก 7 กลุ่มโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชน บ้านเมืองการังมิตรภาพที่ 52 อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 32 คน รวมทั้งสิ้น 64 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนซึ่งแบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์
 - 1.2 การสอนตามปกติ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาก่อน ความรู้เดิมของนักเรียนจึงไม่มีผลต่อการเรียนการสอนในครั้งนี้
2. ในการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยได้เตรียมฝึกหัดผู้ช่วยวิจัยให้มีความรู้ในด้านพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ฝึกทักษะการสังเกตและการใช้เครื่องมือบันทึกผลการสังเกตเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวเดียวกับผู้วิจัย ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้ช่วยวิจัยจึงเป็นการสังเกตที่เชื่อถือได้
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ในการทดลองเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมาแล้วและยังคงจดจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งวัดได้จากคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดิน หิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ เมฆ หมอกและฝน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านปัญญา อันประกอบด้วยความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมหรือทำงานกลุ่ม เพื่อให้งานสำเร็จ และได้ผลงาน ตามเป้าหมายโดยแสดงออก 4 ด้าน ได้แก่

1. ความรับผิดชอบที่มีต่อการทำงานร่วมกัน
2. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย
3. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนสมาชิกในกลุ่ม
4. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

การพิจารณาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มดำเนินการ โดย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตแล้ววิเคราะห์ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Team – Achievement Division) หรือ STAD หมายถึง การเรียนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4 คน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง กลาง ต่ำ เป็นอัตราส่วน 1 : 2 : 1 โดยใช้คะแนนการสอบวัดผลปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นเกณฑ์ในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม หลังจากนั้นจึงทำการสอนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นสอน โดยมีกิจกรรมดังนี้

1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน

1.2 ครูนำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน ดำเนินการสอนเนื้อหา ทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้นๆ อาจเป็นกิจกรรมการสนทนา อภิปรายซักถาม หรือกิจกรรมที่ครูบรรยายสาธิต ใช้สื่อประกอบการสอนหรือให้นักเรียนทำกิจกรรมการทดลอง

2. ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ให้นักเรียนฝึกทักษะเน้นการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกันในการศึกษาเอกสารและทบทวนความรู้หรือทำแบบฝึกหัดร่วมกัน โดยมีกิจกรรมดังนี้

2.1 บอกให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ครูกำหนดไว้

2.2 อธิบายวิธีการที่นักเรียนจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกันให้งานสำเร็จ

2.3 อธิบายวิธีการที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบงานของตนและกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ

2.4 อธิบายบทบาทที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติขณะทำงานกลุ่ม

2.5 อธิบายพฤติกรรมที่ครูจะสังเกตขณะทำงานกลุ่ม

2.6 อธิบายการประเมินผลของครูและเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินและให้รางวัลกลุ่มที่ทำงานได้ประสบความสำเร็จ

2.7 อธิบาย กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. ขั้นทดสอบย่อย โดยมีกิจกรรมดังนี้

3.1 ครูจัดให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังจากที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้นักเรียนต่างคนต่างทำไม่ช่วยเหลือกัน

3.2 ตรวจคะแนนการทำแบบทดสอบย่อยของนักเรียนแต่ละคน และบอกคะแนนให้นักเรียนแต่ละคนทราบ

4. ขั้นหาคะแนนปรับปรุง หรือคะแนนพัฒนาการ ครูเป็นผู้หาคะแนนปรับปรุงหรือคะแนนพัฒนาการของนักเรียนโดยมีวิธีการดังนี้

4.1 หาคะแนนพื้นฐาน มีวิธีการดังนี้

4.1.1 ถ้าเป็นการหาคะแนนพื้นฐานครั้งแรกที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์จะใช้เกรดของผลการสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 เป็นคะแนนพื้นฐาน

4.1.2 ใช้คะแนนเฉลี่ยจากการสอบย่อยที่ผ่านมาเป็นคะแนนพื้นฐาน

4.2 หาคะแนนปรับปรุงหรือคะแนนพัฒนาการ มีวิธีการคิดดังนี้

4.2.1 หาคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐานกับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้นๆ

4.2.2 หาคะแนนปรับปรุงหรือคะแนนพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนทดสอบย่อย	คะแนนพัฒนาการ
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10 คะแนน	0
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานตั้งแต่ 1-10 คะแนน	10
เท่ากับถึงมากกว่าคะแนนพื้นฐาน 10 คะแนน	20
มากกว่าคะแนนพื้นฐาน 11 คะแนนขึ้นไป	30
ได้คะแนนเต็มโดยไม่พิจารณาคะแนนพื้นฐาน	30

4.3 หาคะแนนของกลุ่ม โดยรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกันแล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

5. ขั้นให้รางวัลกลุ่ม

5.1 ครูกำหนดเกณฑ์การได้รับรางวัลดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	รางวัล
15 – 19	ดี
20 – 24	ดีเด่น
25 – 30	ดีเลิศ

5.2 ครูแจ้งผลคะแนนของแต่ละกลุ่มให้นักเรียนทราบแล้วให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนปรับปรุงตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยให้คำชมเชยให้ดาว หรือติดประกาศที่บอร์ดในห้องเรียน

การสอนตามปกติ หมายถึง การสอนในห้องเรียนที่ไม่ได้แบ่งเป็นศูนย์ ใช้การบรรยาย และการซักถามเป็นหลัก ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ของจริง เป็นต้น

หลังจากจบบทเรียนแล้วให้ทำแบบฝึกหัดหรือมอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล นักเรียนจะเรียนเนื้อหาเดียวกันไปพร้อมๆ กัน โดยมีลำดับขั้นตอนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
2. ชี้นสอน
3. ชี้นสรุป

ผู้ช่วยวิจัย หมายถึง ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 2 คน ซึ่งได้ศึกษาและมีความเข้าใจในรูปแบบการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และได้รับการฝึกหัดทักษะการสังเกต การใช้เครื่องมือในการสังเกตเป็นอย่างดีเพื่อช่วยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในขณะดำเนินการทดลองสอนโดยการบันทึกข้อสังเกตลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้แผนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์
เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะ
ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น
2. ได้สื่อการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. ได้แนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ในการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์
4. ได้เผยแพร่การสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ในกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ
รูปแบบการวิจัย ทฤษฎี ที่ได้จากการวิจัยไปใช้กับวิชาอื่นๆ